Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 18ης Ιουλίου 2017*

«Αίτηση αναιρέσεως – Πρόσβαση στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων – Άρθρο 15, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 – Πεδίο εφαρμογής – Αίτηση προσβάσεως στα υπομνήματα που κατέθεσε η Δημοκρατία της Αυστρίας στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Ιουλίου 2010, Επιτροπή κατά Αυστρίας (C-189/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2010:455) – Έγγραφα ευρισκόμενα στην κατοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Προστασία των ένδικων διαδικασιών»

Στην υπόθεση C-213/15 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 8 Μαΐου 2015,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους P. Van Nuffel και H. Krämer,

αναιρεσείουσα,

υποστηριζόμενη από:

το **Βασίλειο της Ισπανίας**, εκπροσωπούμενο από τις M. J. García-Valdecasas Dorrego και S. Centeno Huerta,

τη **Γαλλική Δημοκρατία**, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues, D. Colas, R. Coesme και F. Fize,

παρεμβαίνοντες στην αναιρετική δίκη,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

ο **Patrick Breyer**, κάτοικος Wald-Michelbach (Γερμανία), εκπροσωπούμενος από τον M. Starostik, Rechtsanwalt,

προσφεύγων πρωτοδίκως,

η **Δημοκρατία της Φινλανδίας**, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,

το **Βασίλειο της Σουηδίας**, εκπροσωπούμενο από τις A. Falk και C. Meyer-Seitz, καθώς και από τους E. Karlsson και L. Swedenborg,

παρεμβαίνοντες πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, A. Tizzano, αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal και M. Βηλαρά, προέδρους τμήματος, A. Rosas (εισηγητή), A. Borg Barthet, D. Šváby και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: T. Millett, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Σεπτεμβρίου 2016,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την αίτηση αναιρέσεως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 27ης Φεβρουαρίου 2015, Breyer κατά Επιτροπής (T-188/12, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2015:124), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 2012, περί μη χορηγήσεως στον Patrick Breyer της πλήρους προσβάσεως στα έγγραφα σχετικά με τη μεταφορά στην εθνική έννομη τάξη από τη Δημοκρατία της Αυστρίας της οδηγίας 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της παροχής διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ (ΕΕ 2006, L 105, σ. 54), και στα έγγραφα σχετικά με την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Ιουλίου 2010, Επιτροπή κατά Αυστρίας (C-189/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2010:455), καθόσον η εν λόγω απόφαση αφορά την άρνηση παροχής προσβάσεως στα υπομνήματα που κατέθεσε η Δημοκρατία της Αυστρίας στο πλαίσιο της υποθέσεως αυτής.

Το νομικό πλαίσιο

2 Το πέμπτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο αφορά τα «Όργανα της Κοινότητας», περιλαμβάνει έναν τίτλο Ι, επιγραφόμενο «Θεσμικές διατάξεις». Υπό το κεφάλαιο 2 του τίτλου αυτού, τιτλοφορούμενο «Κοινές διατάξεις για περισσότερα όργανα», το άρθρο 255, παράγραφος 2, ΕΚ προέβλεπε τα εξής:

«Οι γενικές αρχές και τα όρια, εκ λόγων δημοσίου ή ιδιωτικού συμφέροντος, που διέπουν αυτό το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής], καθορίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 [ΕΚ, η οποία αποκαλείται διαδικασία "συναπόφασης"], εντός διετίας από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ.»

3 Το πρώτο μέρος της Συνθήκης ΛΕΕ, το οποίο αφορά «[τις] αρχές», περιέχει έναν τίτλο ΙΙ, επιγραφόμενο «Διατάξεις γενικής εφαρμογής», στον οποίο περιλαμβάνονται τα άρθρα 7 έως 17 ΣΛΕΕ. Το άρθρο 15, παράγραφος 3, πρώτο έως τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ορίζει τα εξής:

«Κάθε πολίτης της Ένωσης και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, ανεξαρτήτως υποθέματος, με την επιφύλαξη των αρχών και των προϋποθέσεων που θα καθορισθούν σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.

Οι γενικές αρχές και τα όρια, εκ λόγων δημοσίου ή ιδιωτικού συμφέροντος, που διέπουν αυτό το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα, καθορίζονται, μέσω κανονισμών, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Καθένα από τα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή οργανισμούς εξασφαλίζει τη διαφάνεια των εργασιών του και εισάγει, στον εσωτερικό του κανονισμό, ειδικές διατάξεις για την πρόσβαση στα δικά του έγγραφα, σύμφωνα με τους κανονισμούς που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων υπόκεινται στην παρούσα παράγραφο μόνον κατά την άσκηση των διοικητικών τους καθηκόντων.»

4 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43), εκδόθηκε βάσει του άρθρου 255, παράγραφος 2, ΕΚ.

5 Το άρθρο 1, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού έχει ως εξής:

«Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι:

α) να καθορίσει τις αρχές, τους όρους και τους περιορισμούς, για λόγους δημόσιου ή ιδιωτικού συμφέροντος, που διέπουν το δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (εφεξής “τα θεσμικά όργανα”), όπως προβλέπεται στο άρθρο 255 [ΕΚ], ώστε να εξασφαλίζεται όσο το δυνατόν ευρύτερη πρόσβαση στα έγγραφα».

6 Το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Δικαιούχοι και πεδίο εφαρμογής», προβλέπει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλα τα έγγραφα εις χείρας [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου ή της Επιτροπής], δηλαδή σε όσα συντάσσονται ή παραλαμβάνονται από [τα θεσμικά όργανα] και βρίσκονται στην κατοχή [τους], σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

7 Το άρθρο 3 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού νοείται ως:

α) “έγγραφο”: οποιοδήποτε περιεχόμενο ανεξάρτητα από το χρησιμοποιηθέν υπόθεμα (γραμμένο σε χαρτί ή αποθηκευμένο υπό ηλεκτρονική μορφή, ή με ηχητική, οπτική ή οπτικοακουστική εγγραφή) που αφορά τις πολιτικές, τις δράσεις και τις αποφάσεις αρμοδιότητας του θεσμικού οργάνου·

β) “τρίτος”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή οντότητα εκτός του αρμόδιου θεσμικού οργάνου, περιλαμβανομένων των κρατών μελών, άλλων κοινοτικών ή εξωκοινοτικών θεσμών και φορέων και των τρίτων κρατών.»

8 Το άρθρο 4 του κανονισμού 1049/2001, με τίτλο «Εξαιρέσεις», ορίζει τα εξής:

«[…]

2. Τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σ' ένα έγγραφο, η [δημοσιοποίηση] του οποίου θα έθιγε την προστασία:

— […]

— των δικαστικών διαδικασιών και της παροχής νομικών συμβουλών,

— […]

εκτός εάν για τη [δημοσιοποίηση] του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

[…]

4. Στην περίπτωση εγγράφων τρίτων, το θεσμικό όργανο διαβουλεύεται με τον τρίτο προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον μπορεί να εφαρμοστεί η εξαίρεση που προβλέπεται στην παράγραφο […] 2, εκτός αν είναι σαφές ότι το έγγραφο θα δημοσιοποιηθεί ή όχι.

5. Ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από το θεσμικό όργανο να μην δημοσιοποιήσει ένα έγγραφο προερχόμενο από αυτό χωρίς προηγούμενη συμφωνία του.

[…]

7. Οι εξαιρέσεις που περιέχονται [στην παράγραφο 2] εφαρμόζονται μόνον ενόσω η προστασία δικαιολογείται ως εκ του περιεχομένου του εγγράφου. […]»

9 Το άρθρο 6 του κανονισμού αυτού, σχετικά με τις «Αιτήσεις», ρυθμίζει τις λεπτομέρειες καταθέσεως των αιτήσεων προσβάσεως σε έγγραφα βάσει του εν λόγω κανονισμού.

10 Το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Επεξεργασία των αρχικών αιτήσεων», προβλέπει, στην παράγραφο 2, ότι, «[σ]την περίπτωση ολικής ή μερικής άρνησης, ο αιτών μπορεί, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της απάντησης του θεσμικού οργάνου, να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση ζητώντας από το θεσμικό όργανο να αναθεωρήσει τη θέση του».

Ιστορικό της διαφοράς

11 Το ιστορικό της διαφοράς εκτέθηκε στις σκέψεις 6 έως 10 και 15 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως εξής:

«6 Με έγγραφο της 30ής Μαρτίου 2011 ο […] Patrick Breyer, υπέβαλε στην […] Επιτροπή αίτημα προσβάσεως σε έγγραφα, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 1049/2001.

7 Τα ζητηθέντα έγγραφα αφορούσαν διαδικασίες λόγω παραβάσεως τις οποίες είχε κινήσει, το 2007, η Επιτροπή κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, όσον αφορά τη μεταφορά στην εθνική έννομη τάξη της οδηγίας [2006/24]. Ειδικότερα, ο [P. Breyer] ζήτησε πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων που αφορούσαν τις διοικητικές διαδικασίες που είχε κινήσει η Επιτροπή, καθώς και στο σύνολο των εγγράφων που αφορούσαν την ένδικη διαδικασία επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 29ης Ιουλίου 2010, Επιτροπή κατά Αυστρίας (C-189/09, EU:C:2010:455).

8 Στις 11 Ιουλίου 2011 η Επιτροπή απέρριψε το από 30 Μαρτίου 2011 αίτημα του [P. Breyer].

9 Στις 13 Ιουλίου 2011 ο [P. Breyer] υπέβαλε επιβεβαιωτική αίτηση, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1049/2001.

10 Με αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου και της 12ης Δεκεμβρίου 2011 η Επιτροπή παρέσχε στον [P. Breyer] πρόσβαση σε ένα μέρος των ζητηθέντων εγγράφων όσον αφορά τις διαδικασίες λόγω παραβάσεως κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Με τις αποφάσεις αυτές η Επιτροπή ενημέρωσε επιπλέον τον [P. Breyer] για την πρόθεσή της να λάβει διαφορετική απόφαση όσον αφορά τα έγγραφα που αφορούν την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση [της 29ης Ιουλίου 2010,] Επιτροπή κατά Αυστρίας […] (EU:C:2010:455).

[…]

15 Στις 3 Απριλίου 2012 η Επιτροπή, απαντώντας σε επιβεβαιωτική αίτηση του [P. Breyer] της 13ης Ιουλίου 2011, εξέδωσε την απόφαση υπό τα στοιχεία Ares (2012) 399467 (στο εξής: απόφαση της 3ης Απριλίου 2012). Με την απόφαση αυτή η Επιτροπή έλαβε θέση επί της προσβάσεως του [P. Breyer], αφενός, στα έγγραφα του διοικητικού φακέλου της διαδικασίας λόγω παραβάσεως, περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 7 ανωτέρω, κατά της Δημοκρατίας της Αυστρίας και, αφετέρου, στα έγγραφα σχετικά με την ένδικη διαδικασία στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση [της 29ης Ιουλίου 2010,] Επιτροπή κατά Αυστρίας […] (EU:C:2010:455). Όσον αφορά την τελευταία περίπτωση, η Επιτροπή αρνήθηκε, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση στα υπομνήματα που κατέθεσε η Δημοκρατία της Αυστρίας στο πλαίσιο της εν λόγω ένδικης διαδικασίας (στο εξής: επίδικα υπομνήματα), με την αιτιολογία ότι τα υπομνήματα αυτά δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001. Πρώτον, κατά την Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό τον χαρακτήρα του ως όργανο της Ένωσης, δεν υπόκειται στους κανόνες προσβάσεως στα έγγραφα παρά μόνον κατά την άσκηση των διοικητικών καθηκόντων του. Δεύτερον, η Επιτροπή εκθέτει περαιτέρω ότι τα επίδικα υπομνήματα απευθύνονταν στο Δικαστήριο, ενώ η Επιτροπή, ως διάδικος στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση [της 29ης Ιουλίου 2010,] Επιτροπή κατά Αυστρίας, […] (EU:C:2010:455), έλαβε μόνον αντίγραφα των υπομνημάτων αυτών. Τρίτον, η Επιτροπή φρονεί ότι το άρθρο 20 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει την ανακοίνωση εγγράφων σχετικών με ένδικη διαδικασία μόνο στους διαδίκους της διαδικασίας αυτής και στα θεσμικά όργανα της Ένωσης των οποίων οι αποφάσεις προσβάλλονται. Τέταρτον, κατά την Επιτροπή, με την απόφασή του της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, […] EU:C:2010:541), το Δικαστήριο δεν εξέτασε το ζήτημα αν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης πρέπει να παρέχουν πρόσβαση στα υπομνήματα άλλου διαδίκου σε ένδικη διαδικασία. Επομένως, όσον αφορά τα υπομνήματα που κατατίθενται στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας, μόνον τα υπομνήματα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001, εξαιρούμενων αυτών που κατατίθενται από άλλους διαδίκους, σημειώνεται δε ότι, σε περίπτωση διαφορετικής ερμηνείας, θα καταστρατηγούνταν οι διατάξεις του άρθρου 15 ΣΛΕΕ και οι ειδικοί κανόνες του Οργανισμού του Δικαστηρίου [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.»

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

12 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Απριλίου 2012, ο P. Breyer άσκησε προσφυγή ζητώντας, μεταξύ άλλων, την ακύρωση της αποφάσεως της 3ης Απριλίου 2012, καθόσον με την απόφαση αυτή η Επιτροπή τού αρνήθηκε την πρόσβαση στα επίδικα υπομνήματα. Προς στήριξη της προσφυγής του, προέβαλε έναν μόνο λόγο, αντλούμενο από την εκ

μέρους της Επιτροπής παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001. Υποστήριξε ότι ήταν εσφαλμένη η αιτιολογία της αποφάσεως αυτής, σύμφωνα με την οποία τα επίδικα υπομνήματα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού.

13 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτό τον λόγο αυτόν και, κατά συνέπεια, ακύρωσε την απόφαση της 3ης Απριλίου 2012.

14 Στις σκέψεις 35 έως 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, αρχικώς, αν τα επίδικα υπομνήματα είναι έγγραφα «εις χείρας θεσμικού οργάνου», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού.

15 Για τον σκοπό αυτό, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 40 έως 48 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 3, και το άρθρο 3, στοιχείο β′, του κανονισμού 1049/2001, το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα που βρίσκονται εις χείρας θεσμικού οργάνου της Ένωσης αφορά τα έγγραφα τα οποία το θεσμικό όργανο έχει παραλάβει, μεταξύ άλλων, από κράτη μέλη, και ότι ο ευρύς ορισμός της έννοιας του «εγγράφου» του άρθρου 3, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού «στηρίζεται […] στην ύπαρξη ενός περιεχομένου το οποίο διατηρείται και ενδέχεται να αναπαραχθεί ή στο οποίο δύναται να ανατρέχει κάποιος και μετά την παραγωγή του, με τη διευκρίνιση […], [μεταξύ άλλων], […] [ότι το] περιεχόμενο αυτό πρέπει να σχετίζεται με τις πολιτικές, τις δράσεις και τις αποφάσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του οικείου θεσμικού οργάνου της Ένωσης». Το Γενικό Δικαστήριο, διαπιστώνοντας, αφενός, ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε ότι έχει στην κατοχή της αντίγραφα των επίδικων υπομνημάτων και παρατηρώντας ότι, αφετέρου, το θεσμικό αυτό όργανο παρέλαβε τα εν λόγω υπομνήματα κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του στο πλαίσιο ένδικων διαδικασιών, έκρινε ότι τα υπομνήματα αυτά πρέπει να χαρακτηρισθούν ως έγγραφα ευρισκόμενα στην κατοχή θεσμικού οργάνου, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού.

16 Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, στις σκέψεις 50 έως 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα διάφορα επιχειρήματα της Επιτροπής με σκοπό την αμφισβήτηση του χαρακτηρισμού των επίδικων υπομνημάτων ως εγγράφων ευρισκομένων στην κατοχή του θεσμικού αυτού οργάνου, κατά την έννοια του συνδυασμού των διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001 και του άρθρου 3, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού. Τα εν λόγω επιχειρήματα αντλούνται από το ότι τα υπομνήματα αυτά απευθύνθηκαν στο Δικαστήριο, διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή μόνον αντίγραφά τους και, ως δικαστικά έγγραφα, δεν εμπίπτουν ούτε στη διοικητική δραστηριότητα της Επιτροπής ούτε, ως εκ τούτου, στην αρμοδιότητά της, δεδομένου ότι ο κανονισμός 1049/2001 δεν αφορά την αρμοδιότητα του θεσμικού αυτού οργάνου στο πλαίσιο ένδικων διαδικασιών.

17 Συναφώς, στη σκέψη 51 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, κατ' αρχάς, ότι το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001 δεν εξαρτά την εφαρμογή του στα έγγραφα που «παραλαμβάνει» το επίδικο θεσμικό όργανο από την προϋπόθεση ότι απευθύνθηκαν στο όργανο αυτό και διαβιβάστηκαν απευθείας από τον συντάκτη τους. Στη συνέχεια, στις σκέψεις 53 και 54 της αποφάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο, υπενθυμίζοντας ότι η έννοια του «εγγράφου», κατά το άρθρο 3, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού, αποτελεί το αντικείμενο ευρέος ορισμού, έκρινε ότι δεν ασκεί συναφώς επιρροή το ότι τα επίδικα υπομνήματα διαβιβάσθηκαν στην Επιτροπή ως αντίγραφα και όχι ως πρωτότυπα. Εξάλλου, στη σκέψη 57 της εν λόγω αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι από τους σκοπούς διαφάνειας που θέτει ο κανονισμός 1049/2001, οι οποίοι απορρέουν μεταξύ άλλων από την αιτιολογική σκέψη 2, από τον ευρύ ορισμό της έννοιας του «εγγράφου», κατά το άρθρο 3, στοιχείο α′, του κανονισμού αυτού, καθώς και από τη διατύπωση και την ίδια την ύπαρξη στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού αυτού εξαιρέσεως σχετικά με την προστασία των ένδικων διαδικασιών προκύπτει ότι ο νομοθέτης της

Ένωσης δεν θέλησε να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος προσβάσεως στα ευρισκόμενα στην κατοχή των θεσμικών οργάνων έγγραφα τη σχετική με τις ένδικες διαδικασίες δραστηριότητα των οργάνων αυτών.

18 Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 60 και 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα επίδικα υπομνήματα διαβιβάσθηκαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως, την οποία κίνησε στο πλαίσιο της ασκήσεως των αρμοδιοτήτων της βάσει του άρθρου 226 ΕΚ (νυν άρθρου 258 ΣΛΕΕ) και ότι, ως εκ τούτου, κακώς η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν έλαβε τα υπομνήματα αυτά κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

19 Σε δεύτερο στάδιο, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, στις σκέψεις 63 έως 112 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τις συνέπειες του άρθρου 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ για την εφαρμογή του κανονισμού 1049/2001.

20 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στις σκέψεις 67 έως 73 της αποφάσεως αυτής, ότι τόσο από το άρθρο 15 ΣΛΕΕ όσο και από την οικονομία του κανονισμού 1049/2001 και τους σκοπούς της κανονιστικής ρυθμίσεως της Ένωσης στον τομέα αυτόν προκύπτει ότι αυτή καθαυτήν η δικαιοδοτική δραστηριότητα αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος προσβάσεως στα έγγραφα που θεσπίζει η ρύθμιση αυτή. Εξάλλου, κατά το Γενικό Δικαστήριο, τα υπομνήματα που καταθέτει η Επιτροπή ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας και αυτά που καταθέτει ένα κράτος μέλος στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως μετέχουν, ως εκ της φύσεώς τους, στη δικαιοδοτική δραστηριότητα των εν λόγω δικαστηρίων.

21 Το Γενικό Δικαστήριο, όμως, συνήγαγε, στις σκέψεις 75 έως 80 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τόσο από τη νομολογία του (αποφάσεις της 6ης Ιουλίου 2006, Franchet και Byk κατά Επιτροπής, T-391/03 και T-70/04, EU:T:2006:190, σκέψεις 88 έως 90· της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, API κατά Επιτροπής, T-36/04, EU:T:2007:258, σκέψη 60, καθώς και της 3ης Οκτωβρίου 2012, Jurašinović κατά Συμβουλίου, T-63/10, EU:T:2012:516, σκέψεις 66 και 67) όσο και από τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψη 94), ότι, καίτοι αφορούν τη δικαιοδοτική δραστηριότητα των δικαστηρίων της Ένωσης, τα υπομνήματα αυτά δεν αποκλείονται λόγω του άρθρου 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα. Στο πλαίσιο αυτό, στη σκέψη 82 της εν λόγω αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, του δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ αποκλεισμού της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα και, αφετέρου, των υπομνημάτων που συντάσσονται στο πλαίσιο [ένδικης διαδικασίας], τα οποία, μολονότι αφορούν την εν λόγω δικαιοδοτική δραστηριότητα, εντούτοις δεν εμπίπτουν στον αποκλεισμό τον οποίο προβλέπει η ως άνω διάταξη και διέπονται, αντιθέτως, από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα».

22 Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 83 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να εμπίπτουν τα επίδικα υπομνήματα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001», πριν απορρίψει τα διάφορα επιχειρήματα της Επιτροπής σχετικά, αφενός, με τη διάκριση που πρέπει να γίνεται μεταξύ των υπομνημάτων της Επιτροπής και των κρατών μελών για τους σκοπούς της αναλύσεως αυτής και, αφετέρου, με το ότι οι ειδικοί κανόνες περί της προσβάσεως στα δικαστικά έγγραφα δεν θα είχαν νόημα και θα καταστρατηγούνταν αν έπρεπε να επιτραπεί η πρόσβαση, βάσει του εν λόγω κανονισμού, στα συνταχθέντα από κράτος μέλος για ένδικη διαδικασία υπομνήματα.

23 Όσον αφορά τα επιχειρήματα αυτά, πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, λαμβανομένου υπόψη του διαφορετικού πλαισίου της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541), σχετικά με διαφορά αφορώσα

τη δημοσιοποίηση υπομνημάτων της Επιτροπής σε εκκρεμείς ένδικες διαδικασίες, και της υπό κρίση υποθέσεως, οι θεωρήσεις περί της ισότητας των όπλων, όπως οι εκτεθείσες στις σκέψεις 86 και 87 της αποφάσεως αυτής, δεν ασκούν εν προκειμένω επιρροή.

24 Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, αφενός, στη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, ερμηνεύοντας την εξαίρεση περί προστασίας των ενδίκων διαδικασιών, που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1049/2001, με την απόφασή του της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541), το Δικαστήριο αναγνώρισε σιωπηρώς ότι ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή στα υπομνήματα της Επιτροπής. Αφετέρου, το Γενικό Δικαστήριο τόνισε, στις σκέψεις 103 έως 105 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η υπαγωγή των επίδικων υπομνημάτων στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού δεν θίγει τον σκοπό των ειδικών κανόνων περί της προσβάσεως σε έγγραφα αφορώντα ένδικες διαδικασίες, καθόσον η προστασία των διαδικασιών αυτών μπορεί, κατά περίπτωση, να διασφαλίζεται με την εφαρμογή της εξαιρέσεως από την πρόσβαση, που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του ιδίου κανονισμού.

25 Τέλος, όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η δημοσίευση στο διαδίκτυο από τον P. Breyer του υπομνήματος αντικρούσεως της Επιτροπής και της αλληλογραφίας που αντάλλαξαν ο P. Breyer και η Επιτροπή όσον αφορά τη δημοσίευση αυτή συνιστά αθέμιτη χρήση διαδικαστικών εγγράφων δικαιολογούσα την επιβάρυνση της Επιτροπής με το ήμισυ των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο P. Breyer.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

26 Με αποφάσεις του Προέδρου του Δικαστηρίου, της 3ης Σεπτεμβρίου και της 6ης Οκτωβρίου 2015, αντιστοίχως, επετράπη στο Βασίλειο της Ισπανίας και στη Γαλλική Δημοκρατία να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής.

27 Με την αίτηση αναιρέσεως, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς απορρίπτοντας την ασκηθείσα από τον P. Breyer προσφυγή και να τον καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα.

28 Ο P. Breyer, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

29 Με τον μοναδικό λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν αποκλείει την εφαρμογή του κανονισμού 1049/2001 σε αίτηση προσβάσεως σε έγγραφα καταρτισθέντα από κράτος μέλος για ένδικη διαδικασία, τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής, όπως τα επίδικα υπομνήματα, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης φύσεως των εγγράφων αυτών.

30 Κατά την Επιτροπή, υπόμνημα κατατεθέν από θεσμικό όργανο της Ένωσης ενώπιον των δικαστηρίων της έχει «διττή φύση» καθόσον υπάγεται συγχρόνως στο γενικό δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων, που θεσπίζει το άρθρο 15, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και στην εξαίρεση σχετικά με τα έγγραφα που άπτονται της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προβλέπεται στο τέταρτο εδάφιο της διατάξεως αυτής. Το Δικαστήριο έλαβε υπόψη του αυτή τη «διττή φύση» όταν αποφάνθηκε, υπό το πρίσμα του κανονισμού 1049/2001, επί της προσβάσεως στα επίδικα υπομνήματα της Επιτροπής στην υπόθεση

επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541). Αντιθέτως, η Επιτροπή φρονεί ότι τα έγγραφα που άπτονται της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα οποία δεν καταρτίστηκαν από θεσμικό όργανο δεν έχουν τέτοια «διττή φύση» και ότι η παρούσα υπόθεση εντάσσεται σε διαφορετικό πλαίσιο από αυτό επί του οποίου εκδόθηκε η απόφαση εκείνη, τόσο από πραγματικής απόψεως, καθόσον αφορά υπομνήματα καταρτισθέντα από κράτος μέλος, όσο και από νομικής απόψεως, εφόσον το νομικό πλαίσιο τροποποιήθηκε με την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

31 Επί του τελευταίου αυτού σημείου, η Επιτροπή τονίζει ότι το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ απαγορεύει στον νομοθέτη της Ένωσης να επεκτείνει, μέσω κανονισμού βάσει του δευτέρου εδαφίου της διατάξεως αυτής, το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών εγγράφων σε έγγραφα απτόμενα της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή, χωρίς να υποστηρίζει ότι ο κανονισμός 1049/2001 είναι ανίσχυρος, καίτοι δέχεται ότι το κύρος των πράξεων της Ένωσης πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τα υφιστάμενα κατά τον χρόνο εκδόσεώς τους πραγματικά και νομικά στοιχεία, εκτιμά εντούτοις ότι, λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να ερμηνεύσει το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001 συσταλτικώς. Επομένως, έπρεπε να κρίνει ότι ο κανονισμός αυτός δεν εφαρμόζεται σε έγγραφα απτόμενα της εν λόγω δικαιοδοτικής δραστηριότητας, εφόσον αυτά δεν καταρτίστηκαν από θεσμικό όργανο.

32 Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζουν την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, ενώ ο P. Breyer, υποστηριζόμενος από τη Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας, παρεμβαίνοντες πρωτοδίκως, υποστηρίζουν την αντίθετη άποψη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

33 Προκαταρκτικώς, διαπιστώνεται ότι, με τον μοναδικό λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή αμφισβητεί την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με αυτή καθαυτήν τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001 στην αίτηση προσβάσεως στα επίδικα υπομνήματα την οποία υπέβαλε ενώπιον του θεσμικού αυτού οργάνου ο P. Breyer, χωρίς να θέτει το ζήτημα, το οποίο διαφέρει και δεν υποβλήθηκε στο Δικαστήριο στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, κατά πόσον η πρόσβαση στα υπομνήματα αυτά έπρεπε να επιτραπεί ή, ενδεχομένως, να μην επιτραπεί, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού αυτού.

34 Ο μοναδικός αυτός λόγος αναιρέσεως αφορά τις συνέπειες του άρθρου 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ για την ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001. Πριν από την εκτίμηση του βασίμου των προβληθέντων συναφώς από την Επιτροπή επιχειρημάτων πρέπει να εξετασθεί, πρώτον, το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, όπως προκύπτει από το γράμμα του.

35 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, στοιχείο α', ο κανονισμός αυτός εφαρμόζεται σε όλα τα έγγραφα εις χείρας του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, ήτοι σε όλα τα έγγραφα που συντάσσονται ή παραλαμβάνονται από τα θεσμικά αυτά όργανα και βρίσκονται στην κατοχή τους, σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης. Κατά το άρθρο 3, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού, ως «έγγραφο» νοείται «οποιοδήποτε περιεχόμενο ανεξάρτητα από το χρησιμοποιηθέν υπόθεμα [...] που αφορά τις πολιτικές, τις δράσεις και τις αποφάσεις αρμοδιότητας του θεσμικού οργάνου».

36 Προστίθεται ότι το άρθρο 3, στοιχείο β', του κανονισμού 1049/2001 προβλέπει ρητώς ότι το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής καλύπτει όχι μόνο τα συντασσόμενα από τα εν λόγω θεσμικά όργανα έγγραφα αλλά

και τα έγγραφα που τα θεσμικά αυτά όργανα παραλαμβάνουν από τρίτους, μεταξύ των οποίων καταλέγονται τόσο τα λοιπά θεσμικά όργανα της Ένωσης όσο και τα κράτη μέλη (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Σουηδία κατά Επιτροπής, C-64/05 P, EU:C:2007:802, σκέψη 55).

37 Επομένως, το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001 καθορίζεται σε σχέση με τα απαριθμούμενα σε αυτόν θεσμικά όργανα και όχι με τις ειδικές κατηγορίες εγγράφων ούτε, όπως ήδη επισημάνθηκε από το Δικαστήριο (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Σουηδία κατά Επιτροπής, C-64/05 P, EU:C:2007:802, σκέψη 56), σε σχέση με τον συντάκτη του εγγράφου το οποίο βρίσκεται στην κατοχή ενός από τα θεσμικά αυτά όργανα.

38 Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι τα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή ενός από τα θεσμικά όργανα τα οποία αναφέρει ο κανονισμός 1049/2001 συντάχθηκαν από κράτος μέλος και άπτονται ένδικων διαδικασιών δεν μπορεί να τα αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού. Πράγματι, αφενός, το γεγονός ότι ο κανονισμός 1049/2001 δεν έχει εφαρμογή στις αιτήσεις προσβάσεως στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν σημαίνει ότι τα απτόμενα της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του οργάνου αυτού έγγραφα δεν εμπίπτουν, καταρχήν, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, όταν τα έγγραφα αυτά βρίσκονται στην κατοχή των απαριθμούμενων στον εν λόγω κανονισμό θεσμικών οργάνων της Ένωσης, όπως η Επιτροπή.

39 Αφετέρου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να κρίνει ότι η προστασία των θεμιτών συμφερόντων των κρατών μελών όσον αφορά τα έγγραφα αυτά μπορεί να διασφαλιστεί μέσω των εξαιρέσεων από την αρχή της προσβάσεως στα έγγραφα τις οποίες προβλέπει ο κανονισμός 1049/2001 (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Σουηδία κατά Επιτροπής, C-64/05 P, EU:C:2007:802, σκέψη 83).

40 Συναφώς, ο κανονισμός 1049/2001 προβλέπει διατάξεις αφορώσες τον καθορισμό των αντικειμενικών ορίων δημόσιου ή ιδιωτικού συμφέροντος τα οποία δύνανται να δικαιολογούν άρνηση δημοσιοποιήσεως εγγράφων (απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2007, Σουηδία κατά Επιτροπής, C-64/05 P, EU:C:2007:802, σκέψη 57), μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, ειδικότερα, το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω κανονισμού, κατά το οποίο τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση κατά την οποία η δημοσιοποίησή του θίγει την προστασία των ένδικων διαδικασιών, εκτός εάν για τη δημοσιοποίηση του σχετικού εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

41 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι, στην απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής (C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541), το Δικαστήριο αναγνώρισε την ύπαρξη γενικού τεκμηρίου σύμφωνα με το οποίο η δημοσιοποίηση των υπομνημάτων που καταθέτει ένα θεσμικό όργανο στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας θίγει την προστασία της ένδικης διαδικασίας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1049/2001 ενόσω η εν λόγω διαδικασία είναι εκκρεμής. Το γενικό αυτό τεκμήριο εμπιστευτικότητας έχει εφαρμογή και στα υπομνήματα τα οποία καταθέτει κράτος μέλος στο πλαίσιο τέτοιας διαδικασίας.

42 Τούτου δοθέντος, όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο, η ύπαρξη τέτοιου τεκμηρίου δεν αποκλείει το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να αποδείξει ότι συγκεκριμένο έγγραφο του οποίου ζητήθηκε η δημοσιοποίηση δεν καλύπτεται από το εν λόγω τεκμήριο (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψη 103).

43 Εξάλλου, όσον αφορά υπομνήματα συνταχθέντα από κράτος μέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως υπενθύμισε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 97 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως βασιζόμενο στην κρίσιμη συναφώς νομολογία, το άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 1049/2001, το οποίο προβλέπει ότι κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από το θεσμικό όργανο να μη δημοσιοποιήσει έγγραφο προερχόμενο από αυτό χωρίς προηγούμενη συμφωνία του, παρέχει στο οικείο κράτος μέλος

τη δυνατότητα να μετάσχει στην απόφαση η οποία εναπόκειται στο θεσμικό όργανο και θεσπίζει, συναφώς, διαδικασία λήψεως αποφάσεως για να καθοριστεί αν οι ουσιαστικής φύσεως εξαιρέσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού αυτού δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στο σχετικό έγγραφο, συμπεριλαμβανομένων των υπομνημάτων που συντάχθηκαν για ένδικη διαδικασία. Πάντως, το άρθρο 4, παράγραφος 5, του κανονισμού 1049/2001 δεν παρέχει στο οικείο κράτος μέλος γενικό και ανεπιφύλακτο δικαίωμα αρνήσεως βάσει του οποίου μπορεί να εναντιωθεί, κατά την απόλυτη κρίση του, στη δημοσιοποίηση οποιουδήποτε εγγράφου που προέρχεται από αυτό και βρίσκεται στην κατοχή θεσμικού οργάνου.

44 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι τα επίδικα υπομνήματα βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής. Εξάλλου, όπως ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το γεγονός ότι η Επιτροπή παρέλαβε τα εν λόγω υπομνήματα από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και όχι από το οικείο κράτος μέλος, ουδεμία επιρροή ασκεί στον καθορισμό αυτής καθαυτήν της δυνατότητας εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001.

45 Καίτοι, ασφαλώς, το προβληθέν από την Επιτροπή γεγονός ότι ούτε ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτε οι Κανονισμοί Διαδικασίας των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης προβλέπουν δικαίωμα προσβάσεως τρίτων στα υπομνήματα που κατατίθενται στο πλαίσιο ένδικων διαδικασιών μπορεί να ληφθεί υπόψη για την ερμηνεία της εξαιρέσεως του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 1049/2001 (βλ. απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψη 100), δεν μπορεί, αντιθέτως, να οδηγήσει σε αδυναμία εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού στις αιτήσεις προσβάσεως στα καταρτισθέντα από κράτος μέλος υπομνήματα για ένδικη διαδικασία ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής.

46 Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά τον κανονισμό 1049/2001, τα επίδικα υπομνήματα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ως «έγγραφα εις χείρας θεσμικού οργάνου», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.

47 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το οποίο περιελήφθη στο πρωτογενές δίκαιο κατόπιν της ενάρξεως της ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, εμποδίζει τον νομοθέτη της Ένωσης να προβλέπει δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα απτόμενα της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία δεν συνέταξε θεσμικό όργανο, οπότε η μόνη αποδεκτή ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001 συνίσταται στον αποκλεισμό των εγγράφων αυτών από το πεδίο εφαρμογής του ως άνω κανονισμού, επιβάλλεται η εξέταση της όλης οικονομίας και των σκοπών του άρθρου 15, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.

48 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάγεται στο καθεστώς προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων, για το οποίο γίνεται λόγος στο πρώτο εδάφιο της διατάξεως αυτής, μόνον κατά την άσκηση των διοικητικών του καθηκόντων. Επομένως, οι προϋποθέσεις της προσβάσεως στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή του θεσμικού αυτού οργάνου και τα οποία άπτονται της δικαιοδοτικής του δραστηριότητας δεν μπορούν να καθοριστούν με κανονισμούς εκδιδόμενους βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η δε πρόσβαση σε έγγραφα διοικητικής φύσεως του Δικαστηρίου ρυθμίζεται από την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 2012, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα που κατέχει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της ασκήσεως των διοικητικών λειτουργιών του (ΕΕ 2013, C 38, σ. 2), αντικατασταθείσα από απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2016 (ΕΕ 2016, C 445, σ. 3).

49 Πάντως, η μη δυνατότητα εφαρμογής του καθεστώτος προσβάσεως στα έγγραφα, που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα δεν εμποδίζει την εφαρμογή του καθεστώτος αυτού σε θεσμικό

όργανο, στο οποίο έχουν πλήρως εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ και του κανονισμού 1049/2001, όπως η Επιτροπή, όταν έχει στην κατοχή του έγγραφα καταρτισθέντα από κράτος μέλος, όπως τα επίδικα υπομνήματα, τα οποία αφορούν ένδικες διαδικασίες.

50 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο διευκρίνισε, μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ότι η θέσπιση του άρθρου 15 ΣΛΕΕ, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 255 ΕΚ, διεύρυνε το πεδίο εφαρμογής της αρχής της διαφάνειας στο δίκαιο της Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψη 81).

51 Πράγματι, αντιθέτως προς το άρθρο 255 ΕΚ, του οποίου το πεδίο εφαρμογής περιοριζόταν στα έγγραφα του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, το άρθρο 15, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ προβλέπει στο εξής δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων, των λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, κατά την άσκηση των διοικητικών καθηκόντων τους. Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει κατ' ουσίαν η Επιτροπή, από κανένα στοιχείο δεν επιβεβαιώνεται ότι η διεύρυνση του εν λόγω δικαιώματος προς κάλυψη των διοικητικών δραστηριοτήτων των τελευταίων αυτών οργάνων συναρτάται με τη θέσπιση οποιουδήποτε περιορισμού του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001 όσον αφορά τα προερχόμενα από κράτος μέλος έγγραφα, όπως τα επίδικα υπομνήματα, τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής και αφορούν ένδικη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

52 Η ευρεία ερμηνεία της αρχής της προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης ενισχύεται, εξάλλου, αφενός, από το άρθρο 15, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι τα θεσμικά όργανα, τα λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης διεξάγουν τις εργασίες τους όσο το δυνατόν πιο ανοιχτά, όπως επιβεβαιώνεται επίσης στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 298 ΣΛΕΕ, καθώς και, αφετέρου, με την κατοχύρωση του δικαιώματος προσβάσεως στα έγγραφα με το άρθρο 42 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βάσει των διατάξεων αυτών του πρωτογενούς δικαίου που κατοχυρώνουν τον σκοπό της καθιερώσεως μιας εξωστρεφούς ευρωπαϊκής διοικήσεως, το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν μπορεί να ερμηνευθεί, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, υπό την έννοια ότι απαιτεί συσταλτική ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1049/2001 με συνέπεια τα συνταχθέντα από κράτος μέλος έγγραφα, όπως τα επίδικα υπομνήματα, να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού όταν βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής.

53 Όσον αφορά τον κίνδυνο, τον οποίον τόνισε η Επιτροπή, καταστρατηγήσεως των δικονομικών κανόνων για τους οποίους γίνεται λόγος στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, υπενθυμίζεται ότι οι περιορισμοί όσον αφορά την πρόσβαση σε έγγραφα δικαιοδοτικού χαρακτήρα, είτε προβλέπονται βάσει του άρθρου 255 ΕΚ, νυν άρθρου 15 ΣΛΕΕ, είτε δυνάμει του κανονισμού 1049/2001, επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων ασκείται χωρίς να θίγεται η προστασία των ένδικων διαδικασιών, η δε προστασία αυτή προϋποθέτει την τήρηση των αρχών της ισότητας των όπλων των διαδίκων και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψεις 84 και 85).

54 Λαμβανομένου υπόψη ότι, δυνάμει του κανονισμού 1049/2001, μπορεί να μην επιτραπεί, κατά περίπτωση, η δημοσιοποίηση εγγράφων που άπτονται διαδικασιών ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης και, βάσει αυτού, να διασφαλιστεί η προστασία τέτοιων ένδικων διαδικασιών, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 40 έως 42 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν απαιτεί, αντιθέτως προς όσα κατ' ουσίαν υποστηρίζει η Επιτροπή, ερμηνεία σύμφωνα με την οποία τα συνταχθέντα από κράτος μέλος υπομνήματα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής, όπως τα επίδικα υπομνήματα, πρέπει οπωσδήποτε να αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού. Πράγματι, στο μέτρο που η προστασία

των ένδικων διαδικασιών διασφαλίζεται με τον τρόπο αυτόν, σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεν μπορεί να διακυβευθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα της διατάξεως αυτής.

55 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, στη σκέψη 80 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα επίδικα υπομνήματα δεν εμπίπτουν, όπως και αυτά που έχει συντάξει η Επιτροπή, στην εξαίρεση από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα την οποία προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

56 Κατά συνέπεια, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 113 της αποφάσεως αυτής, ότι τα επίδικα υπομνήματα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1049/2001 και, επομένως, ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής της 3ης Απριλίου 2012 περί αρνήσεως παροχής στον P. Breyer της προσβάσεως στα εν λόγω υπομνήματα.

57 Επομένως, η αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

59 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

60 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 3, του ίδιου Κανονισμού, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του. Πάντως, αν τούτο δικαιολογείται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ένας διάδικος, πέραν των δικαστικών εξόδων του, φέρει και μέρος των εξόδων του αντιδίκου.

61 Εν προκειμένω, καίτοι δεν έγινε δεκτή η αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής, δεν αμφισβητείται ότι ο P. Breyer, ο οποίος ζήτησε την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα, δημοσίευσε στο διαδίκτυο ανωνυμοποιημένα κείμενα των υπομνημάτων που αντηλλάγησαν στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας αναιρέσεως.

62 Στο πλαίσιο αυτό, όπως προκύπτει από το άρθρο 171, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, η αίτηση αναιρέσεως κοινοποιείται στους λοιπούς διαδίκους της υπό κρίση υποθέσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Επομένως, τα διαδικαστικά έγγραφα τα οποία κοινοποιούνται στους διαδίκους της ενώπιον του Δικαστηρίου υποθέσεως δεν είναι προσβάσιμα στο κοινό. Ως εκ τούτου, η δημοσίευση στο διαδίκτυο από τον P. Breyer υπομνημάτων απτομένων της παρούσας διαδικασίας, χωρίς να έχει προς τούτο άδεια, συνιστά αθέμιτη χρήση των διαδικαστικών εγγράφων, που μπορεί να θίξει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την κατανομή των εξόδων στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, Σουηδία κ.λπ. κατά API και Επιτροπής, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, EU:C:2010:541, σκέψεις 92, 93 και 97 έως 99).

63 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή καταδικάζεται, πέραν των δικαστικών εξόδων της, στο ήμισυ των σχετικών με την παρούσα αναίρεση δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο P. Breyer, το δε άλλο ήμισυ φέρει ο P. Breyer.

64 Περαιτέρω, καθόσον ο P. Breyer αμφισβητεί, με το υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως, τη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με την κατανομή των δικαστικών εξόδων της πρωτόδικης διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνεται στη σκέψη 119 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μεταξύ άλλων όσον αφορά το ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι διάδικος στον οποίο επιτρέπεται η πρόσβαση στα δικόγραφα των άλλων διαδίκων μπορεί να χρησιμοποιεί το δικαίωμα αυτό αποκλειστικά και μόνον προς υπεράσπιση της υποθέσεώς του, αποκλειομένων άλλων σκοπών, όπως είναι η πρόκληση επικρίσεων εκ μέρους του κοινού ως προς επιχειρήματα που προβάλλονται από άλλους διαδίκους στην υπόθεση, αρκεί η υπενθύμιση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 174 του Κανονισμού Διαδικασίας, τα αιτήματα του υπομνήματος επί της αιτήσεως αναιρέσεως αποσκοπούν στην αποδοχή ή απόρριψη, εν όλω ή εν μέρει, της αιτήσεως αναιρέσεως.

65 Επειδή όμως τα αιτήματα της αναιρέσεως της Επιτροπής δεν αφορούν το ζήτημα της κατανομής των εξόδων στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το αίτημα αυτό του P. Breyer είναι απαράδεκτο.

66 Τέλος, το άρθρο 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, που έχει εφαρμογή στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Εν προκειμένω, πρέπει να οριστεί ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους στην παρούσα αναιρετική δίκη.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**

2) **Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, το ήμισυ των δικαστικών εξόδων του Patrick Breyer.**

3) **Το Βασίλειο της Ισπανίας, η Γαλλική Δημοκρατία, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.**

(υπογραφές)